

Dosarul nr. 2ra-1479/22
2-20050631-01-2ra-12102022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. M. Frunze)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, M. Guzun)

ÎNCHEIERE

25 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dmitri Gaidarji împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 16 aprilie 2020, prin intermediul poștei (f.d.7), fiind înregistrată la data de 04 mai 2020 în Judecătoria Cahul, sediul Central, Dmitri Gaidarji a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând încasarea sumei de 6000000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, se află în detenție din data de 08 noiembrie 2013, iar în perioada de detenție în cadrul Penitenciarului nr. 5 Cahul, au fost încălcate prevederile art. 3 CEDO, fiind deținut în condiții inumane și degradante. Or, prin încheierea din 21 martie 2019 a Judecătoriei Cahul s-a constatat aspectul menționat, pentru perioada de detenție 08 noiembrie 2013- 31 octombrie 2018.

Reclamantul a susținut că, legislația procesual penală prevede compensarea prejudiciului moral cauzat prin detenția în condiții inumane și degradante, prin două modalități, prin micșorarea termenului de detenție sau prin compensație bănească. Astfel, odată ce în privința sa a fost aplicată o pedeapsă pentru care nu este prevăzută reducerea termenului de detenție, a considerat necesară compensarea prejudiciului în echivalent bănesc, în sumă de 6000000 de lei.

Prin încheierea din 01 februarie 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dmitri Gaidarji împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral, a fost strămutată spre judecare Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, potrivit sediului pârâtului.

Prin cererea înregistrată la 17 mai 2021, Dmitri Gaidarji a completat cererea de chemare în judecată, reiterând în esență circumstanțele de fapt indicate în acțiunea

inițială, precum și a indicat prevederile legale, accentuând că, s-a aflat în detenție în condiții inumane mai mult de 1820 de zile.

Reclamantul cu referire la jurisprudența CtEDO în cauzele: Boicenco c. Moldovei, hotărârea din 11 iulie 2006; Buzilov c. Moldovei, hotărârea din 23 iunie 2009; cauza Ciorap c. Moldovei, hotărârea din 19 iunie 2007; Gurgurov c. Moldovei, hotărârea din 16 iunie 2009; Pădureț c. Moldovei, hotărârea din 05 ianuarie 2010, a remarcat că, în cauzele date prejudiciile achitate au fost pentru perioade mai scurte, având în vedere încălcarea art.3 CEDO, însă, el s-a aflat o perioadă mai mare în condiții inumane.

Prin încheierea din 03 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea depusă de reprezentantul pârâtului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încetarea procesului, la cererea de chemare în judecată depusă de Dmitri Gaidarji împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 21 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Dmitri Gaidarji și s-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Dmitri Gaidarji prejudiciul moral în mărime de 190000 de lei; în rest a fost respinsă ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Dmitri Gaidarji împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral.

Prin decizia din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 21 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În consolidarea soluției, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, prin prisma motivelor invocate în apel și a materialelor cauzei, a conchis că, soluția oferită de prima instanță este justă și argumentată, fiind în concordanță cu normele ce guvernează raportul juridic litigios.

În susținerea concluziei enunțate, instanța de apel reține următoarele.

În context a redat prevederile art. 473² alin.(1), (3), (4), (5), art. 473⁴ alin. (5), (6), (7) Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de apel a relevat că, dispozițiile legale cuprinse în art. 473⁴ alin. (3) din Codul de procedură penală, lasă la discreția persoanei alegerea metodei de apărare a drepturilor încălcate, una din ele fiind depunerea unei acțiuni civile. Prin urmare este neîntemeiat argumentul reprezentantului apelantului Ministerul Justiției precum că, procesul urmează a fi încetat, din motiv că, cererea de chemare în judecată depusă de Dmitri Gaidarji, nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

Din materialele cauzei rezultă că, la data de 26 februarie 2019, deținutul, Dmitri Gaidarji considerând că, condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 5 Cahul, sunt inumane și degradante, a depus la Judecătoria Cahul, sediul Central, o plângere împotriva Administrației Penitenciarului nr. 5 Cahul, privitor la condițiile de detenție. Prin încheierea din 21 martie 2019 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, s-a admis plângerea depusă de Dmitri Gaidarji; s-a constatat deținerea în instituțiile de deținere a lui Dmitri Gaidarji, în perioada 08 noiembrie 2013 până la 31 octombrie 2018, în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO (f.d.5-6).

În acest sens, instanța de apel a menționat că, într-o jurisprudență constantă, Curtea Europeană a statuat cu valoare de principiu că, art. 3 din Convenție

consfințește una din valorile fundamentale ale unei societăți democratice, prohibind în termeni absoluți tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante indiferent de circumstanțe, de comportamentul victimei sau de infracțiunea de săvârșirea căreia este acuzată victima.

Dreptul de a nu fi supus la torturi, tratamente inumane și degradante este un drept intangibil, nefiind permis a i se aduce limitări nici măcar în circumstanțe care pot pune în pericol suveranitatea națională, aspect care îl diferențiază de majoritatea drepturilor protejate de Convenție. De asemenea, de la prevederile art. 3 nu se poate deroga, în temeiul art. 15 din Convenție, în timp de război sau chiar dacă există un pericol public, care amenință viața națiunii.

Raportând circumstanțele de fapt la normele de drept citate supra, instanța de apel a conchis că, reclamantul/intimat Dmitri Gaidarji este îndreptățit de a pretinde repararea prejudiciului moral, cauzat prin deținerea sa în perioada 08 noiembrie 2013-31 octombrie 2018, în condiții inumane și degradante contrar prevederilor art. 3 CEDO, acest fapt fiind constatat prin încheierea din 21 martie 2019 a Judecătoriei Cahul, sediul Central.

La fel au fost citate prevederile art. 123 alin.(2), (3) Cod de procedură civilă.

Pornind de la aceste raționamente, concluzia primei instanțe despre necesitatea compensării parțiale a prejudiciului moral este justă, având la bază cumulul dovezilor administrate, cărora le-a fost oferită aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 din Codul de procedură civilă.

În context fiind redate prevederile art. 14 alin.(1), art. 1422, art. 1423 Cod civil.

Așadar, ținând cont de cele expuse supra, instanța de fond corect a reținut că reclamantul/intimat Dmitri Gaidarji a fost deținut în cadrul Penitenciarului nr. 5 Cahul, în condiții degradante, incompatibile cu respectul față de demnitatea umană, fapt ce constituie o violare a art. 3 din Convenție. Iar prejudiciul moral suferit de Dmitri Gaidarji este pasibil reparării, prin încasarea unui echivalent bănesc.

Instanța de apel a relevat că, prin prisma Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care presupune că partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Astfel, modul de acordare a satisfacției echitabile trebuie determinat în raport cu prejudiciul moral suferit, gravitatea acestuia, importanța și consecințele sale pentru victimă.

Respectiv, ținând cont de natura drepturilor lezate, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate, de statutul social al persoanei și de faptul că reclamantului i-au fost încălcat drepturile constituționale, ce au adus atingere demnității umane, instanța de apel a considerat că, suma de 190000 de lei, constituie o recompensă echitabilă pentru prejudiciul moral suportat, lui Dmitri Gaidarji, prin detenția sa în condiții inumane și degradante.

În cumulul celor expuse, instanța de apel a reținut că, instanța de fond corect a stabilit starea de fapt și corect a identificat și aplicat cadrul legal pertinent speței, hotărârea fiind în concordanță cu art. 239-240 din Codul de procedură civilă.

La 16 septembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Daniel Pantea, în bază de procură, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea

deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului s-a invocat interpretarea legii în mod eronat, precum și aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de apel.

Recurentul a opinat că, odată cu adoptarea Legii nr. 272 din 29 noiembrie 2018 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, a fost instituit mecanismul de compensare pentru condiții inumane și degradante în instituțiile penitenciare, care se aplică începând cu 01 ianuarie 2019. Condițiile privind examinarea cererilor ce au ca obiect contestarea condițiilor de detenție și compensarea corespunzătoare sunt reglementate în art. 473²-473⁴ din Codul de procedură penală. Astfel, a comunicat primei instanțe că cererea intimatului Dmitri Gaidarji urmează a fi examinată în ordinea prevăzută în art. 473²-473⁴ din Codul de procedură penală, însă instanța nu s-a expus asupra acestei circumstanțe, fapt ce a dus la examinarea cererii contrar prevederilor legale și la emiterea unei hotărâri contradictorii și neîntemeiate. Astfel, a solicitat încetarea procesului civil în baza art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă.

Instanța de apel s-a bazat pe alegațiile declarative ale intimatului fără a lua în considerare principalele cerințe de evaluare a condițiilor de detenție în speță. Or, concluzionând despre principalele puncte de reper la aprecierea condițiilor de detenție, trebuie luate în considerare următoarele aspecte: dacă s-a depășit nivelul minim de severitate prin prisma art. 3 din Convenție (cauzele Gorea c. Moldovei § 49, Gutu c. Moldovei § 39); efectele cumulative ale acelor condiții (cauzele Ostrovar c. Moldovei § 79, Becciev c. Moldovei § 40); precum și durata detenției (cauzele Ciorap c. Moldovei § 64, Ostrovar c. Moldovei § 80). Celulele au fost amenajate conform normelor prevăzute în anexa nr. 23 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006.

Recurentul a opinat că, prima instanță în mod arbitrar a preluat argumentele intimatului și a conchis nejustificat că cererea acestuia este întemeiată, fiind admisă parțial. Concluziile primei instanței expuse în hotărârea contestată sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii și probelor prezentate. Concluziile primei instanțe au fost bazate pe afirmațiile declarative ale intimatului fără a fi dovedite cu probe veridice, concludente și pertinente privind presupusa deținere a acestuia în condiții incompatibile cu respectul față de demnitatea umană. Motivarea instanței efectuată cu trimitere rapoartele Centrului pentru Drepturile Omului nu este plauzibilă, punând la îndoială temeinicia și, respectiv, legalitatea hotărârii contestate. În opinia părții recurente, nu s-a adevărat faptul că intimatul a fost supus unui tratament inuman și degradant cu încălcarea prevederilor art. 3 CEDO, prin deținere, conform alegațiilor acestuia, în condiții de insuficiență de lumină naturală, lipsa ventilației, hrană insuficientă și de proastă calitate.

Cu referire la prejudiciul moral, a specificat că, evaluarea prejudiciului moral nu presupune determinarea „prețurilor suferințelor fizice sau psihice”, ci aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și a implicațiilor acestora pe toate planurile vieții sociale ale persoanei vătămate, iar cuantumul acordat cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 190000 de lei, a considerat a fi mult prea exagerat și nejustificat.

Instanțele inferioare nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, iar circumstanțele pe care instanța le-a

considerat constatate nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente, în consecință a fost emisă o hotărâre ilegală, contradictorie și pasibilă casării.

Copia recursului declarat, prin scrisoarea datată cu 12 octombrie 2022 (f.d.177) a fost expediată în adresa intimatului, însă s-a restituit instanței corespondența cu mențiunea „plecat” (f.d.179-180).

În data de 21 decembrie 2022, copia recursului a fost expediată intimatului la actuala adresă (f.d.181), fiind recepționată la data de 27 decembrie 2022, conform avizului de recepție (f.d.184).

La data de 30 decembrie 2022, prin intermediul poștei (f.d.187), Dmitri Gaidarji a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția în favoarea respingerii recursului.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 25 mai 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 16 septembrie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale către participanții la proces la data de 28 iulie 2022, inclusiv prin intermediul poștei electronice (f.d.146). Astfel, recursul este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat